

Asia: VN/549/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vanhusasiavaltuutetusta

Lausunnonantajan lausunto

Voidaanko esityksellä näkemyksenne mukaan parantaa ikääntyneiden asemaa ja edistää ikääntyneiden oikeuksia?

-Voidaan parantaa, edellyttäen, että vanhusasiainvaltuutetun toiminta on näkyvää, avointa, kantaa ottavaa ja vaikuttavaa. Huomioitava kuitenkin suuret alueelliset erot.

-Olisiko mahdollista selvittää, voisiko maakuntiin tulla omat vanhusasiamiehet, tällöin tulisi huomioiduksi alueelliset vanhusten tarpeet, koska luulemme niiden poikkeavan huomattavasti valtakunnallisista tavoitteista.

Onko teillä huomioita koskien valtuutetulle säädettäviä tehtäviä?

-On tärkeää tehdä yhteistyötä kuntien/maakuntien toimijoiden kanssa avoimesti ja tasa-arvoisesti. Tehtävässä tulee huomioida ikääntyneiden laaja ikähaitari ja huomioida kunta/maakuntakohtaiset erot. Tiedottaminen kuntiin/maakuntiin on oltava aktiivisesti esillä olevista asioista. Tiedottaminen olisi joustavampaa, jos maakunnissa olisi omat vanhusasiamiehet.

-Vanhusasiainvaltuutetulla tulee olla mahdollisuus seurata valtakunnallisesti ikäihmisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisen laatua. Erytystä huomiota tulee kiinnittää palvelujen laadun tasaisuuteen eri puolilla maamme.

-Laatukriteereiden toteutumisen kannalta on elintärkeää, että vanhusten elinkaaren eri vaiheissa on riittävästi henkilökuntaa ja muita tarvittavia resursseja. Toimintakyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi ikäihmisten tukeminen on aloitettava riittävän ajoissa sekä kotona että laitoksissa. Vanhusasiainvaltuutetun tehtävä on seurata näiden asioiden järjestämistä riittävän laadukkaasti ja oikea-aikaisesti kunta- maakunta- ja valtakuntatasolla. Kehittämistarpeet tulee ottaa esille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja käsitellä ne yhdessä asianosaisten paikallistoimijoiden kanssa.

-Vanhusasiainvaltuutetulla tulee olla laajat tiedonsaantioikeudet koko maassa. Lisäksi hänellä tulee olla yhteystahoja maakunnissa esteettömän tiedonkulun varmistamiseksi (Kainuussa luontevin yhteistyötaho olisi Kainuun Sote)

Muut huomiot esitysluonnoksesta

-Vanhusasianmiehen virkaan pitää valita henkilö joka tuntee toimialan, on koulutukseltaan ja kokemukseltaan tehtävään sopiva. Virkaan ei pidä valita henkilöä poliittisin perustein. Erityistä huomioita täytyy kiinnittää poikkeusoloissa, kuten nyt Covid-19 pandemian aikana ikäihmisten yksinäisyyteen ja avuntarpeeseen sekä huomioida suuret alueelliset erot.

-Kiinnitettävä huomiota vanhusten syrjäytymiseen ja yksinäisyyteen esim. täällä Kainuun alueella. Omaiset ovat aikoinaan lähteneet työn perässä muualle päin Suomea, joten virikkeelliset toiminnat turvattava. Ei yksi vanhusasiainvaltuutettu ehdi kaikkeen paneutua täysillä, joten apukädet maakunnista saatava helposti.

-Lisäksi huomioitava seuraava seikka: EU on määrännyt, että tuotantoeläimiäkin on ulkoilutettava vuoden aikana (oliko 60 pv), tästäkin olisi hyvä olla maininta esitysluonnoksessa.

-Yhteiskunnan kaikkien eri tahojen on huolehdittava ja seurattava, että vanhushuollolle annetut laatukriteerit toteutuvat.

-Vanhuksien hyvinvointia edistävien toimien suunnitteluun ja toteuttamiseen on otettava aina mukaan omaiset tai heidän puuttuessa jokin muu vastaava taho.

-Omaisille ja vanhuusikää lähestyville henkilöille itselleen tulee koota käytännönläheinen tietopaketti tarjolla olevista vanhushuollon palveluista.

-Järjestelmällinen hyvinvoinnin kehityksen seuranta tulee olla kaikkien ikääntyvien ulottuvilla.

Okkonen Ritva
Sotkamon kunta - Vanhus- ja vammaisneuvosto